

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: officebu@rect.bg.ac.rs

612 - 1917 / 3 - 19

УНИВЕРЗИТЕТСКИ ОМБУДСМАН

Др Маји Николић,
доценту на Филозофском факултету Универзитета у Београду,
Чика Љубина 18-20, 11000 Београд

Уважена др Николић,
Достављам Вам одговоре на питања која сте ми поставили у допису од 22. маја 2019. године:

I

ПИТАЊЕ БРОЈ 1: Ваше прво питање било је да ли имате право на жалбу након што је Изборно веће Филозофског факултета на својој IV седници, одржаној дана 18.04.2019. године, гласало о реферату који предлаже да се др Драгољуб Марјановић изабере у звање ванредни професор за ужу научну област Византологија и, пошто није изгласало поменути реферат, донело одлуку да се обуставља поступак за избор у звање ванредни професор за ужу научну област Византологија.

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ БРОЈ 1: Имате право на жалбу. Иако мислим да нема посебне потребе за објашњењем очигледне ствари (у складу са правилом да се јасне одредбе не тумаче - *in claris non fit interpretatio*), пошто сте ми поставили питање ипак ћу дати објашњење. Чланом 20. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду (Гласник Универзитета у Београду, бр. 200/2017) регулисана је „правна заштита на факултету“. У ставу 1. тог члана пише: „Кандидат пријављен на конкурс за избор у звање који није задовољан одлуком о обустављању поступка, може да изјави жалбу изборном већу факултета, у року од осам дана од дана достављања одлуке.“ А према члану 17. став 3. истог члана „поступак се обуставља“ када наступи једна од две ситуације предвиђене у тачкама 2. и 33. из претходног става (става 2.) истог члана (члана 17.), а то су ситуације када изборно веће донесе: „2) одлуку којом не утврђује предлог за избор кандидата кога је Комисија предложила, ако не усвоји предлог Комисије“ или „3) одлуку којом не утврђује предлог за избор кандидата, ако усвоји предлог Комисије да се не предлаже ни један кандидат“ (за разлику од ове две ситуације, код којих се конкурсни поступак завршава, и то на нивоу факултета, код ситуације из тачке 1. тај поступак се наставља на нивоу Универзитета, а код тачке 1. се наставља на нивоу факултета са новом комисијом за припрему реферата о пријављеним кандидатима). Дакле, ради се о једине две ситуације код којих се поступак завршава на нивоу факултета и логично је да ту буде отворена могућност кандидатима пријављеним на конкурс да поднесу правни лек (по ранијем правилнику таква могућност није постојала, што је била велика мањкавост тог правилника). Како у случају обуставе поступка и по наведеној тачки 2 и по наведеној тачки 3 ниједан од кандидата пријављених на конкурс није изабран, а сви су конкурисали да би били изабрани, сваки од њих има правни интерес да поднесе жалбу. На овом плану ништа не мења то што је у

ситуацији из тачке 2) неки од кандидата био предложен од стране комисије, а други нису, па је овај предложени можда након објављивања реферата имао више наде и очекивања од оних који нису предложени. Сваки је конкурисао да би био изабран и резултат конкурса који се састоји у обустави поступка значи да није изабран. Зато има право да се жали. Иначе, у ситуацији из члана 17. став 2. тачка 1. Правилника поступак се наставља на нивоу Универзитета и тамо опет, по окончању поступка у првом степену (на нивоу већа научних области или Сената), сваки од учесника на конкурс који није изабран има право жалбе Сенату у складу са чланом 27. Правилника, док се у случају из тачке 4. исти поступак даље води са новом комисијом на нивоу факултета и по окончању у првом степену на нивоу факултета или Универзитета кандидати који не буду изабрани могу да се жале, зависно од ситуације, у складу са члановима 20. или 27. Правилника.

На наведени начин, увођењем у Правилник о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду могућности за сваког од пријављених кандидата који није изабран на датом конкурс да по окончању конкурсног поступка у првом степену (на нивоу факултета или Универзитета) поднесе жалбу другостепеном органу, након чега, у случају по њега неповољне одлуке по жалби, има право и на покретање спора, поступљено је у складу са чланом 36. Устава Републике Србије (из поглавља насловљеног „Људска права и слобода“), који гарантује „право на једнаку заштиту права и на правно средство“ (право на делотворни правни лек је загарантовано и чланом 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода). Члан 36. Устава Републике Србије гласи:

„Члан 36

Јемчи се једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, имаоцима јавних овлашћења и органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу.“

Чак и када би било сумње у погледу значења горе наведених одредби Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду и потребе за њиховим тумачењем, а такве сумње и потребе заиста нема, те одредбе би морале да буду протумачене у складу са цитираном уставном одредбом, дакле на начин којим би право на жалбу на једнак начин било доступно свим пријављеним кандидатима на датом конкурс.

II

ПИТАЊЕ БРОЈ 2: Ваше друго питање је да ли Филозофски факултет сме да Вас лиши запослења пре него што се о Вашој жалби изјасни Изборно веће.

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ БРОЈ 2: Не сме. Члан 152. став 1. Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду», бр. 201/2018 и 207/2019) прописује да „Наставнику и сараднику који је у радном односу на Универзитету, односно у високошколској јединици у његовом саставу, који не буде изабран у исто или више звање, престаје радни однос истеком периода на који је изабран.“ Ова одредба мора бити тумачена у светлу одредбе члана 75. став 12. Закона о високом образовању ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон и 73/2018), који одређује временска ограничења за расписивање и окончање конкурса за стицање звања и заснивање радног односа наставника: „Високошколска установа је дужна да конкурс из става 1. овог члана распише најкасније шест месеци пре истека времена на које је наставник биран и да га оконча у року од девет месеци од дана расписивања конкурса.“ (И члан 138. став 6. Статута Универзитета у Београду прописује: „Високошколска установа је дужна да конкурс оконча у року од девет месеци од дана расписивања конкурса“ А члан 6. став 2. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног

односа наставника Универзитета у Београду гласи: „Ако се ради о избору лица које се налази у радном односу на одређено време на факултету, конкурс се расписује најкасније шест месеци пре истека времена за које је то лице бирано, на основу образложене иницијативе катедре.“) Иако је постављање наведених временских ограничења мотивисано превасходно потребом да се наставни процес организује и реализује на квалитетан, рационалан и ефикасан начин, циљ тих ограничења је и заштита лица која се налазе у радном односу на одређено време кроз омогућавање континуитета у њиховом радном ангажману за случај да буду изабрани на конкурс који се расписује. Зато наведену одредбу члана 152. став 1. Статута Универзитета у Београду треба тумачити тако да ако период на који је дато лице изабрано истекне пре окончања конкурса на који се пријавило, радни однос ће наставити да му тече док траје конкурс и престаће тек ако и када „не буде изабран у исто или више звање“ на конкурс који је у току. А конкурс ће бити окончан моментом коначности решења, а по члану 20. став 3. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду тек је одлука по жалби коначна (уколико је изјављена жалба). И таква одлука ће моћи да буде извршена тек када лице у питању, које је поднело жалбу, буде обавештено о одлуци по жалби. Наиме, према члану 154. став 2. Закона о општем управном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење): „Жалба одлаже извршење решења ... док жалилац не буде обавештен о решењу којим је одлучено о жалби, ако законом није друкчије прописано.“

Оно што сам написао у погледу престанка радног односа важи и за губитак звања, будући да је чланом 152. став 2. Статута Универзитета у Београду предвиђено да губитак звања прати престанак радног односа за случај неизбора: „Неизбором, односно престанком радног односа у складу са законом, осим на начин из члана 151. ст. 1. и 2. овог статута и из члана 175. тачка 6. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 и 113/17), наставник губи звање које је имао до момента неизбора, односно престанка радног односа.“ (Иначе, ова одредба потврђује горње тумачење одредби које се односе на престанак радног односа за случај неизбора, јер раздваја губљење звања због неизбора од губљења звања због престанка радног односа из других законом прописаних разлога.)

III

ПИТАЊЕ БРОЈ 3: Ваше треће питање се односило на правну последицу чињенице да један од чланова Комисије за припрему реферата о пријављеним кандидатима, о чијем реферату се, у складу са чланом 17. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, изјашњавало Изборно веће приликом доношења првостепене одлуке, не испуњава услов да буде члан такве комисије у складу са чланом 10. Правилника, јер нема одговарајуће звање (а што, у погледу др Наде Зечевић, проистиче из дописа који Вам је, 22. априла 2019. године, упутио министар просвете, науке и технолошког развоја).

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ БРОЈ 3: Уколико један од чланова Комисије за припрему реферата о пријављеним кандидатима, о чијем реферату се, у складу са чланом 17. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, изјашњавало Изборно веће приликом доношења првостепене одлуке, не испуњава услов да буде члан такве комисије у складу са чланом 10. Правилника, јер нема одговарајуће звање, то као правну последицу повлачи поништај одлуке Изборног већа. Наиме, у овом случају се ради о повреди правила поступка, а према члану 158. тачка 5. Закона о општем управном поступку жалбом: „Решење може да се побија ... 5) због повреде правила поступка.“ Оваква повреда представља и основ за понављање поступка

након коначности решења према члану 176. став 1. тачка 4. истог закона, према којој: „Поступак који је окончан решењем против којег не може да се изјави жалба (коначно решење) понавља се ... 4) ако колегијални орган није одлучивао у прописаном саставу или ако за решење није гласала прописана већина чланова колегијалног органа“. Оваква повреда представља основ за поништај одлуке независно од тога да ли би реферат Комисије имао већину и без гласа тог члана који није имао право да буде члан Комисије.

Напомињем да се овде ради о поништају одлуке, у складу са Законом о општем управном поступку, без обзира на то што је у члану 20. став 2. тачка 3. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду употребљен термин „преиначити“: „Одлучујући по жалби, изборно веће може: ... 3) преиначити првостепену одлуку, ако утврди да је жалба основана.“

У погледу последица поништаја, постоје две могућности.

По једној, будући да је разлог за поништај противправност одлуке о именовању Комисије за припрему реферата о пријављеним кандидатима, поништај треба да захвати ту одлуку, али не и одлуку о расписивању конкурса, тако да би у оквиру истог конкурсног поступка, са истим пријављеним кандидатима, Изборно веће изабрало нову Комисију за припрему реферата о пријављеним кандидатима. Мислим да на прихватљивост овог решења није од утицаја формулација члана 8. став 1. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду који гласи: „Изборно веће доноси одлуку о расписивању конкурса и о именовању комисије за припрему реферата и одређује председавајућег комисије.“ Наиме, иако ова одредба, као и остали ставови истог члана, говоре у једнини о одлуци о расписивању конкурса и о именовању комисије за припрему реферата, суштински се ради о одлучивању о две ствари, тј. у питању су две сукцесивне одлуке обухваћене једим актом. Тако је могуће другу одлуку, ону о именовању комисије, обухватити поништајем, али задржати на снази одлуку о расписивању конкурса, као и сам чин расписивања конкурса и пријаве на конкурс. У прилог овој могућности раздвајања одлуке о расписивању конкурса и одлуке о именовању комисије за припрему реферата иду и одредбе чланова 13. став 2. и 3. и 17. став 1. тачка 4. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, које, у неким другим ситуацијама, предвиђају могућност именовања нове на место првоименоване комисије у оквиру истог конкурсног поступка. Овим решењем се штите интереси на конкурс пријављених кандидата (који нису криви за то што је орган Факултета поступио противправно и не би требало да трпе штетне последице противправног поступања тела које одлучује о њима), јер опстају њихове пријаве на конкурс и не отвара се могућност за пријаву нових кандидата.

Друга могућност је да се поништи и одлука о расписивању конкурса. У том случају би Факултет био обавезан да распише нови конкурс јер би се „реактивирале“ одредбе члана 75. став 12. Закона о високом образовању и члана 6. став 2. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду (иако ове одредбе одређују да конкурс мора да буде расписан најкасније шест месеци пре истека времена на које је наставник који је већ запослен на одговарајућем месту биран, те одредбе подразумевају обавезу расписивања конкурса, а рок који је постављен је инструкциони, дакле рок чије прекорачење не доводи до престанка неког права, и његово прекорачење не значи престанак обавезе расписивања, већ управо супротно). Иако у прилог овог решења наизглед иде деветомесечни, такође инструкциони рок за окончање конкурса прописан у члану 75. став 12. Закона о високом образовању и члану 138. став 6. Статута Универзитета у Београду, треба приметити да за коју год од наведених могућности да се определи Изборно веће приликом одлучивања по жалби, циљеви овог рока (који су исти као и они за

наведени шестомесечни рок), а то су поштовање потребе за квалитетним, рационалним и ефикасним наставним процесом и поштовање права учесника на конкурс да се о њиховим легитимним очекивањима (надању) одлучи на ефикасан начин, у мање-више једнакој мери неће бити остварени и у једном и у другом случају.

IV

ПИТАЊЕ БРОЈ 4: Ваше четврто питање се односи на судбину Вашег радног односа и звања доцента за случај да дође до поништаја одлуке Изборног већа о обустављању конкурса.

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ БРОЈ 4: Ако Изборно веће, поступајући по жалби, поништи своју одлуку о обустављању конкурса, у било којој од наведене две ситуације ваш радни однос и звање би требало да опстану. Наиме, код прве од наведене две могућности продужило би се, не Вашом кривицом већ кривицом институције која одлучује о Вашим правима и легитимним очекивањима (надању), трајање конкурса на који сте се пријавили. Код друге од наведене две могућности дошло би до ситуације као да Факултет уопште није расписао први конкурс, дакле до непоштовања обавезе расписивања конкурса најкасније шест месеци пре истека Вашег изборног периода, опет не Вашом кривицом већ кривицом институције која одлучује о Вашим правима и легитимним очекивањима (надању). Ни у једном ни у другом случају Ви не бисте смели да трпите штетну последицу противправног поступања Факултета. Овде важи аргументација коју сам изнео горе под II.

V

ПИТАЊЕ БРОЈ 5: Ваше пето питање је било да ли се у случају да Изборно веће, поступајући по жалби, поништи своју одлуку о обустављању конкурса, код именовања нове комисије примењују правила о обавезној измени у саставу комисије из чланова 13. став 2. и 3. и 17. став 1. тачка 4. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду.

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ БРОЈ 5: Не. Наведене одредбе Правилника се не односе на ситуацију када је првобитном одлуком именована комисија у неправилном саставу, па је ту неправилност/противправност нужно отклонити, већ на ситуацију када комисија у правилном, тј. са тачке гледишта прописима постављених захтева правно ваљаном саставу, није извршила свој задатак или га је извршила на начин (одлучивши да не предложи ниједног кандидата) са којим се Изборно веће није сложило.

Обавештавам Вас да сам примерак овог дописа упутио и декану Филозофског факултета Универзитета у Београду.

С поштовањем,

У Београду,
5. јуна 2019. године

УНИВЕРЗИТЕТСКИ ОМБУДСМАН

проф. др Бранко М. Ракић